

*М.В. Барський, аспірант
(Національний Авіаційний Університет, Україна)*

Адміністрування організаційно-економічного механізму попередження ризиків у глобальних ланцюгах постачання

Глобалізація світової економіки надає можливість ведення міжнародного бізнесу із залученням у свої процеси учасників з усього світу. Іншою стороною такої можливості є широкий спектр ризиків, настання яких може спричинити критичні руйнації компанії. Адміністрування механізмів протидії та уникнення ризиків стає однією з головних функцій управлінського персоналу.

У сучасному світі глобальні ланцюги постачання відіграють одну з ключових ролей у діяльності компаній, досягненню ними запланованих рівнів продажу та прибутку. В той же час ГЛП простягаються на дуже великі відстані, проходять через різні континенти та містять у собі багато точок обробки вантажу та зміни видів транспорту (авіаційний, морський, автомобільний, тощо...). Така протяжність і складність ланцюгів постачання призводить до наявності у них великої кількості ризиків, які несуть у собі загрозу досягненню компаніями запланованих результатів, а в окремих випадках ставлять під сумнів власне продовження існування підприємств.

Адміністрування механізму попередження та управління ризиками є однією з критично важливих функцій підприємства, що має на меті збільшення рівня стабільності функціонування компанії, яке водночас забезпечує як нормальну роботу власне підприємства, так і впевненість у ній ключових клієнтів. Останній фактор несе в собі значиму репутаційну перевагу перед конкурентами, оскільки коли клієнти компанії впевнені, що їх постачальник турбується про безперервність власної діяльності, то вони можуть надати перевагу у роботі з таким постачальником навіть попри певну не найнижчу вартість продукції такого постачальника.

При організації системи адміністрування механізму попередження і управління ризиками компанії за промовчанням повинні враховувати такі фактори, як:

- Виникнення критичних помилок, пов'язане із постійно зростаючою складністю ГЛП
- Торгові війни, економічні кризи та інші фактори фінансової боротьби
- Технологічний прогрес та штучний інтелект як водночас і перевага, і додаткові ризики у веденні бізнесу
- Соціальні та екологічні аспекти ведення комерційної діяльності, репутаційні ризики

Складність ГЛП та пов'язані з цим ризики збільшують ймовірність настання ситуації, при якій один, можливо відносно незначний збій виведе з ладу весь процес. До прикладу страйк працівників складу, які на проміжному етапі не перевантажили товар з вантажного автомобіля до морського

контейнеру у потрібні строки призведе до того, що ця партія товару не буде оброблена портом вчасно і не потрапить на запланований судовихід. А з урахуванням частого браку вільного місця на судах може статись так, що наступний слот з'явиться аж через декілька місяців. І компанія непередбачувано залишиться (і можливо залишить своїх клієнтів) без постачання важливих компонентів на додаткових декілька критичних місяців.

Фінансово-економічні протистояння призводять до постійного зростання вартості продукції, пов'язаної як із зростанням ціни власне продукту, так і зі зростанням вартості його обробки та доставки. Такі процеси можуть відбуватись при вже розпочатому процесі проходження товару через ГЛП.

Сучасні інформаційні системи та використання їх можливостей стають обов'язковими компонентами діяльності великих корпорацій. Обчислення великих масивів даних збільшує ймовірність прийняття правильних рішень в процесі управління ризиками. В той же час якщо компанія не запровадила у своїй діяльності процеси управління ризиками з використанням сучасних технологій то така компанія додатково отримує ризик стати аутсайдером у своїй ніші порівняно із більш продуманими конкурентами.

Ще кілька десятиліть тому питання екологічної та соціальної відповідальності бізнесу займало набагато нижчі позиції, ніж зараз. Раніше можливість управляти міжконтинентальною торгівлею зі свого офісу і одній країні із веденням бізнесу, до якого залучені учасники та виконавці з різних країн, вражала в тій мірі, що про соціальну рівність та навколишнє середовище мова заходила далеко не в першу чергу. Тепер же клієнти брендів звертають свою увагу в тому числі на те, як само підприємство веде свою діяльність. І для того, щоб не втрачати продажі через репутаційні ризики, бізнесу необхідно контролювати в тому числі власних постачальників та підрядників на момент виконання ними їх роботи в контексті дотримання екологічних та соціальних норм.

Для запобігання ризикам, а також для зниження шкідливого впливу від них в разі настання ризикової події, підприємства запроваджують у своїй господарській діяльності механізми попередження та управління ризиками. Розробка таких механізмів відбувається під безпосереднім контролем вищого керівництва компанії та її власників. Висока важливість таких механізмів зумовлює залучення також керівників всіх ключових підрозділів компанії. Адміністрування в даному випадку передбачає постійний моніторинг показників, пов'язаних із виявленням ризиків та способам протидії їм. Керівництво компанії повинно бути у постійному стані контролю цих показників.

За результатами аналізу існуючих досліджень, пов'язаних з управлінням ризиками у глобальних ланцюгах постачання, можливо виокреслити такі основні способи протидії ризикам.

1. Наявність у компанії кризового плану з протоколами дій у разі настання тієї або іншої події.
2. Наявність плану швидкого відновлення діяльності компанії на випадок, коли настання ризикової події уникнути не вдалось.

3. Оцінка постачальників сировини та послуг за їх ризиковим профілем, оцінка стійкості та стабільності постачальників
4. Візуалізація та опис ланцюгів постачань та актуальних процедур для виявлення слабких місць
5. Створення максимально можливої кількості альтернативних джерел отримання сировини та послуг
6. Контроль якості власної продукції, який сигналізуватиме у разі погіршення свого товару (як сигнал про те, що якісь процеси працюють некоректно)
7. Покращення комунікації всередині та зовні компанії. Організація вигідного співробітництва із постачальниками та клієнтами. В окремих випадках можлива розробка способів співробітництва із конкурентами.
8. Інвестування у сучасні технології

Висновки.

У сучасному світі глобальні ланцюги постачання відіграють одну з найважливіших ролей для бізнесу. Вони водночас відкривають можливості безкрайньої торгівлі та переміщення і обробки товарів по всій планеті. В той же час складність і протяжність ГЛП, залученість до них великої кількості учасників продукує велику кількість ризиків, настання яких може значно погіршити стан компанії і навіть призвести до припинення її діяльності.

Для протидії таким ризикам компаніям доводиться створювати механізми управління ризиками. Адміністрування таких механізмів вимагає залучення вищого керівництва підприємства.

Реалізація заходів з управління ризиками у ГЛП надає можливості компаніям покращити своє становище на ринку, збільшити рівень власної конкурентоспроможності, отримати вищий рівень довіри від клієнтів та працювати стабільно і прогнозовано.

Список літератури

1. Trushkina, N. (2019). Improvement of the organizational-and-economic mechanism of management logistic activity of enterprise. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 5(4), 156-172. <https://doi.org/10.51599/are.2019.05.04.09>
2. Bhatti, S., Bhatti, A. (2019). Impact of Supply Chain Risk Management on Organizational Performance: Moderating Role of Supply Chain Integration.
3. Um, J., Han, N. (2020). Understanding the relationships between global supply chain risk and supply chain resilience: the role of mitigating strategies. *Supply Chain Management: An International Journal*. ahead-of-print. 10.1108/SCM-06-2020-0248.
4. Hryhorak, M., Trushkina, N., Kitirish, K. (2022). Improving the strategic management of the sustainability of supply chains of industrial enterprises. *Journal of Innovations and Sustainability*, 6(1), 01. <https://doi.org/10.51599/is.2022.06.01.01>
5. Залознова, Ю. С., Трушкіна, Н. В., & Ринкевич, Н. С. (2019).

Удосконалення організаційно-економічного механізму управління розвитком організаційної культури підприємств. Економічний простір, (149), 65-75.

6. Кривов'язюк І. В. Смерічевський, Ю.М. (2018). Ризик-менеджмент логістичної системи машинобудівних підприємств: монографія / І. В. Кривов'язюк, С. Ф. Кулик. – К.: Видавничий дім «Кондор», 200 с